

Overraskende fund ved fejltest

besætninger, der tror sig fri for paratuberkulose, har en gennemsnitlig forekomst af sygdommen på 5,5 pct. Det er væsentligt højere end besætninger, der sanerer

Nielsen, Søren Saxmose

Published in:
Kvaeg Nyt

Publication date:
2012

Document version
Publisher's PDF, also known as Version of record

Citation for published version (APA):

Nielsen, S. S. (2012). Overraskende fund ved fejltest: besætninger, der tror sig fri for paratuberkulose, har en gennemsnitlig forekomst af sygdommen på 5,5 pct. Det er væsentligt højere end besætninger, der sanerer . *Kvaeg Nyt*, 2012(15), 3. <http://www.vfl.dk/NR/rdonlyres/C66706C6-1E5A-4509-911B-993EBFB2FD64/0/KvaegNYT1512.pdf>

Enorm spredning i udbytte og maskinomkostninger

tema | Grovfoderøkonomi

Top fem i Business Check Kvæg får 1.000 FEn grovfoder mere pr. ha – og de gør det med 1.000 kr. mindre i maskinomkostninger pr. ha.

Der er meget stor spredning ikke bare i udbytte, men også i dyrkningsomkostninger, når der dyrkes grovfoder på de danske marker. Business Check Kvægs regnskaber for 2011 viser, at de fem bedste bedrifter i hver af de fem grupper, producerede 1.000 FEn (FE NorFor) mere pr. ha end gennemsnittet i 2011, og at de gjorde det med 1.000 kr. mindre i maskinomkostninger pr. ha end gennemsnittet. Den store spredning overrasker driftsøkonom Jacob Krog, Videncentret for Landbrug, Kvæg, der står bag analysen.

"Jeg havde ikke troet, at der var så stor spredning i maskinomkostninger pr. ha. Det lader til,

at fokus primært har været rettet mod omkostningerne til udsæd, gødning og kemi. Men tallene her viser altså, at de store forskelle er på maskinomkostningerne, og her ser virkelig ud til at være noget at hente," siger Jacob Krog.

Top fem og gennemsnittet har næsten lige mange penge bundet i maskinparken pr. ha, så det er ikke der, årsagen til forskellen ligger.

Fjerne marker koster

Maskinomkostningerne på de 198 bedrifter i Business Check Kvæg varierer mellem 4.000 kr. og 10.000 kr. pr. ha. Sættes det i forhold til udbytterne på de enkelte bedrifter, betyder det, at maskinomkostningerne varierer mellem 0,60 kr. og 1,50 kr. pr. FEn.

For mange af bedrifterne er omkostningerne væsentligt højere end normen for henholdsvis græs og majs. Udgifter til vanding er en stor

post, som ikke selvstændigt er opgjort i analysen, men både niveau og spredning i omkostninger er ens for bedrifter med og uden mulighed for vanding.

Væsentlige årsager til forskellene vurderes til at være:

- Anvendelse af og kapacitet på maskiner
- Størrelse på marker
- Transportafstand til marker
- Vedligeholdelse af maskiner.

Især transportafstanden kan være en væsentlig omkostning, og skal med i overvejelserne, både når der laves markplan, og når forpagtningsaftaler skal genforhandles, vurderer landskonsulent Erik Maegaard, Videncentret for Landbrug, Plantereproduktion.

"Det er ikke kun forpagtningsafgiften, der er afgørende for økonomien i en mark. Når forpagtningsaftalerne skal genforhandles, er det en god ide nøje at overveje hvilke dyrkningsomkostninger, marken er forbundet med," siger Erik Maegaard.

Match mark og afgrøde

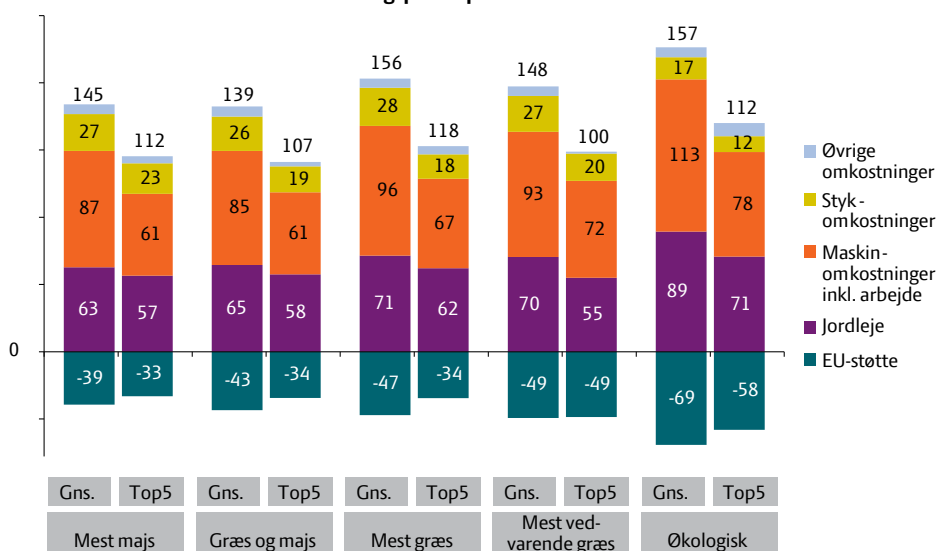
Samtidig opfordrer han til nøje at overveje afgrødevalget, så man får den rette afgrøde på den rette mark, set i forhold til blandt andet maskinomkostningerne.

"Har man marker, der ligger langt væk, bør man have fx majs eller korn i dem, da det er mindre transportkrævende end græs. Det kan også være en ide at forhøre sig om muligheden for at bytte jord med naboen," foreslår han.

Også små og skæve marker bør dyrkes med korn, eller eventuelt benyttes til afgræsning, hvis maskinomkostningerne skal holdes nede, råder landskonsulenten.

Business Check Kvæg kan købes via Videncentrets netbutik på netbutikken.vfl.dk/ eller ses på www.landbrugsinfo.dk. /Lone Sylvest Søgaard

Øre/FEn Hovedelementerne i fremstillingsprisen pr. FEn

Planlægning gør forskellen

Læg en plan og følg den, hvis du vil have god økonomi i grovfoderproduktionen.

tema | Grovfoderøkonomi

Der er stor spredning i både grovfoderudbytter og maskinomkostninger pr. FEn bedrifterne imellem. Det vidner om, at mange kan forbedre deres resultater ved at gå den nuværende praksis igennem med et kritisk blik.

Ifølge konsulent Peter Hvid, Videncentret for Landbrug, Kvæg skyldes den store forskel i grovfoderøkonomien ofte, at der er stor forskel på, hvor meget og hvor god planlægning der ligger bag grovfoderstrategien på den enkelte bedrift.

"Selvfølgelig er der nogen, der er mere heldige end andre - de har bedre jord og store marker i en god arrondering. Men

der er også nogen, der søger heldet mere end andre, og det gør de ved at planlægge deres grovfoderproduktion. De sætter mål op og er dygtige til at forfølge dem," mener grovfoderkonsulenten.

Kend udgangspunktet

Ønsker man at optimere økonomien i grovfoderproduktionen, anbefaler Peter Hvid, at man går systematisk til værks for at sikre, at der bliver sat ind på de områder, der giver størst effekt.

"Det handler om at kende sit potentiale. Og det finder man ved at få styr på, hvor man står i dag, sammenligner det med andre bedrifter, og så finde ud af, hvor man kan gøre det bedre," lyder det fra Peter Hvid.

Han foreslår, at man gør følgende i samarbejde med sine rådgivere:

- Få foretaget en driftsgrensanalyse, som adskiller økonomien i marken fra økonomien i stalden
- Udregn fremstillingsprisen på en FEn grovfoder
- Sammenlign din fremstillingspris og dine omkostninger med lignende bedrifter via

Business Check Kvæg eller Benchmarking-værktøjet i Ø90

- Find dine indsatsområder
- Læg en plan og sæt nogle mål for grovfoderproduktionen i næste sæson.

MarKo kan hjælpe

Man bør vurdere de samlede konsekvenser på den økonomiske bundlinje ved dispositioner i både mark og stald og ikke kun fokusere på foderplanen eller marken.

For at undersøge de økonomiske konsekvenser af forskellige foderplaner og tilhørende markplaner kan man med fordel tage udgangspunkt i regnearket MarKo, der findes på landbrugsinfo og er frit tilgængeligt.

MarKo er et planlægningsværktøj, der beregner de overordnede økonomiske konsekvenser i mark og stald på baggrund af den valgte foderstrategi, og det er muligt at sammenligne forskellige strategier. MarKo bygger som udgangspunkt på landsstandarder og budgetkalkuler, men man kan ændre på udbyttene, priser og omkostninger, så de svarer ret præcis til forholdene på den enkelte bedrift.

Ved hjælp af MarKo kan man sammenligne omkostningerne til indkøb af foder, behov for areal med de forskellige afgrøder og de omkostninger, der vil være til dyrkning.

Beregninger med udgangspunkt i normer er hurtige og gode til at vise, om et tiltag er værd at regne videre på. Men beslutningerne bør altid træffes på baggrund af analyse af egne omkostninger og udbytter.

Det anbefales, at man bruger MarKo sammen med sin kvæg- og planteavlslæger, så de valgte forudsætninger bliver diskuteret i et tværfagligt forum.

/Lone Sylvest Søgaard

Undgå spild fra mark til foderbord

Helt op til 15 pct. af udbyttet forsvinder som lagertab, inden det når foderbordet.

Grovfoder får først reelt værdi, når det er omsat til mælkeydelse hos koen. Derfor er en del af en økonomisk grovfoderproduktion også at undgå tab fra mark til foderbord. Tidligere undersøgelser har vist, at helt op til 15 pct. af udbyttet forsvinder, før det når koen. Et spild, der er 10 pct. større end 'nødvendigt', kan nemt betyde over 700 kr. pr. årsko.

Konsulent Peter Hvid, Videncentret for Landbrug, Kvæg gør opmærksom på, at god management omkring grovfoder helt fra ilægning

i ensilagestak til udfodring på foderbordet, derfor udgør en væsentlig værdi.

"Det kan altså godt betale sig at gøre sig umage, og ikke mindst at få beskrevet en standardprocedure sammen med bedriftens ansatte omkring udtagning, orden på ensilagepladsen og korrekt og ensartet blanding og udfodring hver dag. For det er ikke småting, der forsvinder i almindeligt spild," lyder det fra Peter Hvid.

Find eventuelt inspiration på: www.grovfodermatchen.dk, i Kvæginfo 2278 på www.landbrugsinfo.dk om tab fra mark til foderbord og se SOP om foderhåndtering på: www.arbejdsplan.kvaeg.dk/ Lone Sylvest Søgaard

Rekord få højdrægtige dyr til slagtning

Antallet af politianmeldelser for transport af højdrægtige dyr er faldet med 80 pct. siden 2005.

I 2011 blev der foretaget 29 politianmeldelser for transport af højdrægtige køer. Det fremgår af den seneste dyrevelfærdsrapport fra juli måned. Transport af 29 højdrægtige dyr er naturligvis 29 for mange. Ikke desto mindre er der tale om et fald på 80 pct. siden 2005.

Ifølge Peter Stamp Enemark, Videncenteret for Landbrug, Kvæg skyldes det markante fald en kombination af flere ting:

"De seneste år har der været stor fokus på

området, og jeg tror, at mange kvægbrugere er blevet bevidste om nødvendigheden af at få sat tingene i system, så man får undersøgt dyrene før afsendelse til slagteriet, hvis der er den mindste tvivl om drægtighed. Samtidig kan vi heller ikke se bort fra den præventive effekt, der ligger i stramningen af loven fra 2008, som hævede bøden for overtrædelse til 13.000 kr. ved første gangsovertrædelse og 40.000 kr. for overtrædelse anden gang," lyder det fra Peter Stamp Enemark.

Det er den tilsynsførende dyrlæge på slagteriet, der afgør om fosteret er mere end otte måneder gammelt. Det vurderes på kalvens tænder og udviklingen af hårlaget. /Kirsten Marstal

De seneste års fokus på at undgå transport af højdrægtige kreaturer har haft god effekt. Arkivfoto.

Overraskende fund ved fejltest

Besætninger, der tror sig fri for paratuberkulose, har en gennemsnitlig forekomst af sygdommen på 5,5 pct. Det er væsentligt højere end besætninger, der sanerer.

I 2011 blev en række tilfældige besætninger ved et uheld testet for paratuberkulose, fordi der var problemer med den automatiske udpegning. Det gav mulighed for at vurdere forekomsten i de besæt-

ninger, som ikke er med i saneringsprogrammet Operation Paratuberkulose. Her viste det sig, at andelen af smittede køer gennemsnitligt ligger på 5,5 pct. Det er betydeligt flere end i besætninger tilmeldt programmet. Det tyder med andre ord på, at paratuberkulose kan være årsagen til sygdom og nedsat produktion i besætninger, der ellers ikke betragter paratuberkulose som et problem. Arkivfoto.

ninger, som ikke er med i saneringsprogrammet Operation Paratuberkulose. Her viste det sig, at andelen af smittede køer gennemsnitligt ligger på 5,5 pct. Det er betydeligt flere end i besætninger tilmeldt programmet. Det tyder med andre ord på, at paratuberkulose kan være årsagen til sygdom og nedsat produktion i besætninger, der ellers ikke betragter paratuberkulose som et problem.

Mange har saneret sig fri

Da Operation Paratuberkulose startede i 2006, var programmet specielt rettet mod besætninger, der opfattede paratuberkulose som et problem i besætningen. Siden da er forekomsten i de 1.100 besætninger, som gik i gang med sanering, faldet fra gennemsnitligt 10 pct. smittede køer til cirka 3 pct. Knap en tredjedel har reduceret forekomsten helt ned til 0 pct. Besætninger, der gik i gang senere end 2006, ligger lidt over 3 pct., men er godt på vej i den rigtige retning. /Søren Saxmose Nielsen

Hold mælken tildækket

I et simuleringsstudium på Københavns Universitet har man undersøgt hvilke kilder, der er vigtigst for paratuberkulosesmitte af kalvene via mælk. Og resultatet er lidt overraskende: Langt de fleste bakterier i mælk stammer fra gødning, specielt hvis hygiejnen ikke er god. Således vil testpositive køer typisk udskille ca. 10 bakterier/liter mælk, mens de kan udskille et sted mellem få (ca. 10) og 100 millioner bakterier i gødningen. Kun få køer udskiller

millioner af bakterier, men man kan ikke se hvem, der gør det. Hvis blot lidt gødning havner i mælken, så kan koncentrationen hurtigt blive høj. Og selv pasteurisering vil ikke kunne slå høje koncentrationer af bakterier ihjel.

Så, har du styr på din mælk, før du fodrer den til kalvene? Er den tildækket, så 'paraTB-millionærerne' ikke forurener kalvenes mælk?

/Søren Saxmose Nielsen

Gode råd om sikker malkning

I en ny pjeces kan man nu hente gode råd om at undgå uheld med antibiotika i mælken.

Pjecen 'Sikker malkning' gennemgår gode rutiner og procedurer omkring bl.a. mærkning, registrering og framalkning. Den fås i to versioner til hhv. konventionelle og AMS-systemer.

Pjecen er gratis og kan downloades på www.maelkekvalitet.dk – eller bestilles i trykt version hos Iben Strøm, ist@vfl.dk.

Jagten på viden om mycoplasma fortsætter

Nyt pilotprojekt sætter hårdt ind på at skaffe ny viden om, hvordan mycoplasmainfektioner udvikler sig i smittede dyr og besætninger. Målet er at gøre rådgivningen i ramte besætninger endnu mere effektiv og målrettet.

"160 blodprøver på én eftermiddag – det kører bare". Dyr læge Erling Kristensen fortæller begejstret, om det arbejde, som netop er sat i gang i en række kvægbesætninger. Arbejdet skal give mere viden om mycoplasma og bygge videre på de resultater, som blev fremskaffet sidste efterår.

"Vi håber at finde ud af, hvordan sygdommen udvikler sig i dyret, og hvordan den spredes i besætningen. Og vi skal se på, om forskellen

Dyr læge Erling Christensen i gang med prøveudtagning til mycoplasmaprojektet.

på sygdomsforløbet fra besætning til besætning skyldes forskellige bakteriestammer. Det vil give os en viden, så vi kan rådgive langt mere specifikt om håndtering af sygdommen i ramte besætninger end nu, hvor værktøjskassen mest består af generelle råd om at undgå indkøb og overbelægning," forklarer Erling Kristensen.

Måden at finde svarene på er bl.a. ved omfattende månedlige prøvetagninger, over længere tid, af dyr fra besætninger med kliniske symptomer på mycoplasmainfektion og fra kontrolbesætninger uden tegn på mycoplasma.

Måske forskellige bakteriestammer

Sideløbende med prøveudtagningen i besætningerne arbejder Veterinærinstituttet med at finde ud af, om det er forskellige stammer af mycoplasma bakterien, der er årsagen til de meget forskellige sygdomsforløb, man har observeret rundt om i landet.

To specialestuderende fra Københavns Universitet ser desuden på sygdomsforandringer i led og mulig sammenhæng til mycoplasmainfektion. Det er VFL, Kvæg, Københavns Universitet, Veterinærinstituttet og Eurofins, der samarbejder om projektet.

Så snart der er resultater eller klare tendenser, som er praktisk anvendelige, vil det blive meldt ud til besætningsejere og rådgivere. Pilotprojektet løber året ud, og resultaterne og erfaringerne skal indarbejdes i et væsentligt større mycoplasmaprojekt, som sættes i gang ved årsskiftet.

/Kirsten Marstal

2-5 pct. af kalvene fødes med misdannelser i besætninger smittet med Schmallerbergvirus.

Vær fortsat opmærksom på Schmallerbergvirus

Trods markant fald i antal tilfælde af Schmallerbergvirus bør landmænd i Danmark fortsat være opmærksomme på eventuelle symptomer.

Hen over sommeren er antallet af rapporter om misdannede, nyfødte drøvtyggere, som følge af Schmallerbergvirus (SBV), faldet markant. Imidlertid vil man sandsynligvis have overset mange tilfælde, eftersom symptomer hos kvæg er milde, og inficerede får ofte slet ikke viser symptomer.

Første tegn på smitte er i reglen fødsel af et misdannet foster. Her lyder vurderingen, at gennemsnitligt 2-5 pct. fødes med misdannelser i en smittet besætning. Sygdommen vurderes ikke så alvorlig som eksempelvis bluetongue, der kan have tydelig effekt på voksne dyr.

Vil spredes i sommer og efterår

Tilfælde konstateret i maj måned tyder på, at virus formentlig stadig cirkulerer i Europa og vil spredes i takt med, at antallet af smitebærende mitter øges hen over sommeren og efteråret. Derfor er der også god grund til at danske landmænd fortsat er opmærksomme på symptomer på SBV, eftersom sygdommen kan have konsekvenser i den enkelte besætning. I Danmark er SBV blevet påvist i mitter, indsamlet i oktober 2011. I maj 2012 blev der påvist antistoffer mod SBV i voksne kreaturer samt virus i en enkelt kalv født med misdannelser.

Symptomer

Sygdommen har især vist sig ved fødsel af dødelig eller svagfødte lam, kid og kalve med medfødte misdannelser af hoved/hjerne, rygsøjle og lemmer. Hos voksne kreaturer er SBV påvist i forbindelse med diarré, feber og nedgang i mælkeydelsen på op til 50 pct. Sygdomsperioden hos voksne dyr varer som oftest kun få dage.

/Kaspar Krogh

International godkendelse af Ractopamine

Anvendelse af væksthæmmeren Ractopamine er blevet godkendt på det internationale marked. EU fastholder dog forbud mod import af kød fra lande, der anvender stoffet.

For nylig besluttede FN's Codex Alimentarius Kommission, som fastsætter internationale standarder for fødevarer, at tillade brug af væksthæmmeren Ractopamine. Beslutningen blev truffet ved afstemning med 69 stemmer for og 67 stemmer imod.

Ractopamine hører til gruppen af såkaldte beta-agonister, der kan gives i foderet og forbedre foderudnyttelsen, kroppens muskelfylde og reducere fedtindholdet. Stoffet er forbudt at

anvende i EU, og EU tillader kun import af oksekød fra lande, som enten forbyder anvendelse af beta-agonister og hormoner i husdyrproduktionen eller har etableret et adskilt 'rent' system. EU vil fastholde dette forbud. EU's sikkerhedsautoritet har tidligere konkluderet, at der er utilstrækkelige data til at fastsætte maksimumsgrænser for Ractopamine, og at man derfor ikke kan udelukke en risiko for forbrugernes sundhed.

EU er utilfreds med, at der er tale om en flertalsbeslutning og ikke en beslutning truffet i enighed. Udover EU har bl.a. lande som Kina, Rusland, Tyrkiet, Iran og Egypten meddelt, at de fortsat ikke vil tillade produktet. Beslutningen kan dog betyde, at det blive vanskeligere for EU at opretholde forbuddet.

K.B. Lind Pedersen